

למנו ("זיאמה") ארן היה אחד מאבותיה של תנועת העבודה, משומרי המצפון וההגינות. פעם ניגש אליו עסקן של מיפלגתו וקרא לעברו: "תגיד לי מזל טוב! בית-המישפט זיכה אותי!" השיב ארן: "מעניין. אותי לא זיכו אף פעם!" סיפור קטן זה מקפל בתוכו את כל פרשת-השבוע של אהרון אבו-חצירא.

המצח הנחושה

מבחינה מישפטית, אין הבדל בין זיכוי לזיכוי. כל אדם הוא חף-משפט, אלא אם כן הורשע במישפט. אם לא הורשע, אין הבדל בין זיכוי אמיתי ובין זיכוי מחוסר-הוכחות. מבחינה זו — המישפטית — אהרון אבו-חצירא, שר-הדתות בממשלת-ביגון, הוא חף-משפט, בכל הנוגע להאשמות שהועלו נגדו במישפטו הראשון. הוא יישאר חף-משפט, אלא אם כן יורשע במישפטו השני. אולם יש מרחק של שנות-אור בין זיכוי מישפטי וזיכוי ציבורי.

מבחינה ציבורית, מזדקרת לעין עובדה מרכזית אחת: ברוב-דעות של 2 נגד 1 זיכה בית-המישפט את אבו-חצירא בפרשה אחת, "מחמת חוסר-הוכחות". כלומר: בית-המישפט קבע שיש ספק לגבי השאלה אם שר-הדתות לקה שוחד.

כשיש ספק, ההכרעה המישפטית אומרת: זכאי. כשיש ספק כזה, ההשלכה הציבורית היא הפוכה. לא יעלה על הדעת במדינה מתוקנת כי איש ציבור, אשר לגביו פסק בית-המישפט פסיקה כזאת, יוסיף לכהן כשר בממשלה, או בכל תפקיד ציבורי בכיר אחר. אהרון אבו-חצירא זוכה, בעיקרו של דבר, מפני שעד-המדינה, ישראל גוטליב, הסתבך בעדותו — בכוונה או שלא-בכוונה — וערער את האמון בעדותו כולה. כאשר סיים את עדותו הארוכה והמייגעת בבית-המישפט, כבר היה ברור לכל בר-דעת כי שום בית-מישפט לא יוכל להרשיע את הנאשמים על פיה. כדי להרשיע אדם מבחינה מישפטית, בעניין פלילי, דרושות הוכחות שאינן משאירות שום מקום לספק סביר. דורות של לוחמי-צדק לחמו למען עיקרון זה. אם יש ספק סביר, אין להרשיע אדם, להשליכו לכלא או ל-הענישו. הוא מוכרח לצאת זכאי בדין.

אך המבחן הציבורי הוא שונה לגמרי. כאן אין צורך בהוכחה ש"מעבר לכל ספק סביר". כאן די בספק חמור לגבי יושרו וכשרותו של הנאשם. חשוב לא רק שזוכה, אלא גם איך זוכה, מה המצב שהתברר בבית-המישפט, ומה אמרו עליו השופטים. מכל הבחינות האלה, המימצאים לגבי אהרון אבו-חצירא הם קטלניים.

בבית-המישפט התגלתה תמונה נוראה של שחיתות ציבורית ואישית בחלוקת המיליונים של מישרד-הדתות — מיליונים שנלקחו מכיס האזרחים, אשר הרוויחו אותם בזיעת-אפס. אבו-חצירא עצמו תיאר במצח נחושה את השחיתות הפוליטית השולטת בכיפה. בית-המישפט העיר על כך הערות חריפות מאין כמוהן — הערות שדי היה בהן במדינה תקינה כדי לשים קץ לקאריירה הציבורית של כל הנוגעים בדבר.

עדותו של גוטליב היא חלק מן התמונה הזאת. מתי הוא נשבר? איך הוא נשבר? מתי אמר אמת? מתי שיקר? אילו לחצים הופעלו עליו במישטרה — ואילו לחצים הופעלו עליו לפני המישפט, כדי שיעיד כפי שיעיד, וכדי שעדותו תהיה חסרת-ערך מישפטי? התמונה היא כה קודרת, עד כי זיכוי של אבו-חצירא דומה לניצחונם של המלך פירוס בימיקדס, כאשר אמר: "עוד ניצחון כזה ואבדתי!"

בור כרה ויחפרהו

לש דמיון מוזר ומיסתורי בין גורלו של אהרון אבו-חצירא וגורל קודמו, שר-הדתות יצחק רפאל. רפאל הועמד לדין בעוון קבלת שוחד. העבירה יוחסה לו לגבי התקופה שבה כיהן כסגן-שר-הבריאות. לפי האישום, חילק הזמנות לבניית בית-החולים בתל-גיבורים תמורת שלמונים.

אדם שמילא תפקיד מרכזי בפרשת-השוחד הורשע בדין, נשלח לכלא ועמד להעיד כעד-המדינה. מסיבות מיסתוריות, השמורות עדיין עימו, סירב האיש בשלב המכריע להעיד נגד רפאל. על רקע זה זוכה רפאל בדין. מבחינה מישפטית היה חף-משפט, מבחינה ציבורית הבינו הכל כי רובץ עליו כתם שחור. למעשה הסתיימה אז הקאריירה הציבורית שלו. אך במדינת-ישראל, שהיא מדינת האפשרויות הבלתי-מוגבלות בכל הנוגע לשחיתות, עוד הפך רפאל לאחרי-מכן שר-הדתות בממשלת רבין. לקראת הבחירות לכנסת התשיעית קשרו שותפיו-לסיעה קשר נגדו. בראש הקשר עמדו אהרון אבו-חצירא ודוד גלאס, שהתחלקו בשלל. שניהם זכו במקומות ריאליים ברשימה לכנסת, אבו-חצירא ירש את מקומו של רפאל בממשלה ובמישרד-הדתות, גלאס הפך יו"ר ועדת-החוקה בכנסת. הבגידה השתלמה יפה.

אך הפיכת-החצר נגד רפאל התעטפה באיטלטה של הגנה על המוסר. נאמר כי למרות הזיכוי שלו התלכלך רפאל עד כדי כך, שאין זה נאה למיפלגה דתית מכופדת להציגו בתפקיד בכיר. טענה זו היא שסללה את הדרך לפני הקאריירה הפוליטית של אבו-חצירא הצעיר. עתה נתפס אבו-חצירא באותה רשת. רפאל יכול להגיד לעצמו, לפחות בסתר ליבו: בור כרה ויחפרהו. שר-הדתות זוכה בדין. נסיבות הזיכוי מהוות הרשעה ציבורית חמורה ביותר.

אם ימשיך אהרון אבו-חצירא בקאריירה הפוליטית שלו בנסיבות אלה, יהיה זה סימן נוסף להידרדרות המוסרית של המדינה.

אורי אבנרי

זיכוי שכזה

